

PISMA BRALCEV

Na Porezen malo drugače, drugič

V letošnji januarski številki se je že Boris Mlakar odzval na rabo krajevnih, ledinskih in hišnih imen v sestavku, objavljenem pod zgornjim naslovom avgusta lani. K temu bi rad dodal nekaj pojasnil še sam.

Krajevna imena v Sloveniji so standardizirana, kar pomeni, da jih ni mogoče pisati po mili volji. Priročnik Slovenska krajevna imena, ki je izšel leta 1985 v zbirki leksikonov Cankarjeve založbe, je poleg novejših izdaj Krajevnega leksikona Slovenije za vse piščoče skoraj nepogrešljiv pripomoček. Ime *Hudajužna* je v tej obliki standardizirano neprekinjeno že od leta 1952, oblike *Huda Južna*, *Huda Južina* ipd. pa so bile v rabi le kratek čas pred prvo svetovno vojno in nekaj let po drugi svetovni vojni. Več o imenu *Hudajužna* pa si bralci lahko ogledajo na spletni strani Slavistične revije <http://www.ff.uni-lj.si/publikacije/sr/okvir.html> (št. 4 za leto 2003).

Hišno ime *Cemerija*, narečno cerkljansko tudi *Camarija*, je na zemljevidu franciscejskega katastra iz leta 1822 zapisano kot *Cimeria*. Ime etimološko še ni pojasnjeno, vendar se zdi, da je zapis *Cemerija*, ki ga zasledimo tudi na Temeljni topografski karti 1: 5.000 in je v rabi v *Hudajužni*, še najustrežnejši.

Treba pa je poudariti, da je *Cemerija* izključno hišno ime, ki se nanaša na eno samo domačijo, ta pa je od vsega začetka (okrog leta 1785) spadala pod *Hudajužno* (katastrska občina *Obloke*) in je v avstrijskih časih imela hišno številko *Hudajužna 21*, v jugoslovanskem obdobju pa je nosila hišno številko *Hudajužna 33*. Nekaj več o tej domačiji in nekdanjem življenju v njej je mogoče prebrati v knjigi Rafaela Terpina *Dom mojih prednikov* (Ildrija, 1998).

V *Zakojški* grapi ali na kratko "v *Grpah*" so bile domačije pri *Grparju*, pri *Muču* in v *Osoji* (*u Wasàj*) oz. pri *Osojarju*, medtem ko je *Obidova* domačija višje nad grapo imela ustaljeno hišno ime *Obid na Robéh*. Te hiše so od svojega nastanka naprej spadale ne le v katastrsko občino *Jesenica*, temveč so nosile tudi hišne številke vasi *Jesenica* in so v cerkvenem pogledu spadale pod *Oreh*, za razliko od *Zakojce*, ki je imela oštevilčenje v okviru vasi *Bukovo*, kamor je spadala tudi po

cerkveni in katastrski delitvi. Po drugi svetovni vojni, ko je *Zakojca* postala samostojno naselje, so bile hiše v *Zakojški* grapi dodeljene *Zakojci*.

Več o življenju v *Zakojci* v našem polpreteklem času je mogoče prebrati v knjižici *Zakojca* (raziskovalna naloga), ki jo je maja 1991 izdala Osnovna šola v *Cerknem*.

Silvo Torkar

NOVE KNJIGE

Najlepše neoznačene poti slovenskih gora

Vladimir Habjan: *Brezpotja*. Najlepše neoznačene poti slovenskih gora. Ljubljana, Sidarta, 2010. Cena: 29 EUR.

Če bi Vladimir Habjan napisal tak vodnik že pred 27 leti, jaz morda takrat ne bi zašel in se nato še zaplezal. Ko sem umiril paniko in se izvlekel iz zagate, sem doma vso zadevo trezno premislil in se vpisal v alpinistično šolo. Torej se imam v nekem smislu avtorju *Brezpotij* zahvaliti, da sem zajadral v alpinizem.

V vodniku, ki je pred nami, je opisanih petdeset tur po brezpotjih, med njimi so tudi alpinistični vzponi do III. stopnje. Tur, ki se začnejo z oznako *nezahtevna*, je komaj za vzorec. Seveda brezpotij ne smemo v celoti vzeti dobesedno, saj so vmes tudi bolj ali manj uhojene steze. Uvodni del knjige je sestavljen iz poglavij, ki pojasnjujejo, kaj je brezpotje, vsebujejo navodila za iskanje poti, govore o (ne)varnosti v gorah, gibanju po brezpotju, osnovni vodnika in razlagajo oznake zahtevnosti poti. Knjiga, ki je namenjena izkušenim gornikom, je posvečena manj znanim in redko obiskanim predelom naših gora, je zapisal avtor. Velja upoštevati zlasti pridevnik *izkušeni*, ker menim, da začeti sami na teh turah nimajo kaj iskati. Kljub mobitelu v žepu! Od petdesetih tur, vsaka ima nadnaslov z oznako zahtevnosti, jih je

enajst v *Kamniško-Savinjskih Alpah*, tri so v *Karavankah*, ostale v *Julijskih Alpah*. Priznam, da sem se nad nekaterimi takoj navdušil, pri drugih pa se sprašujem, ali sem sploh dovolj velik ljubitelj brezpotij, da bi se jih lotil.

Vsak izlet je opisan tako podrobno, kot je mogoče z besedami opisati zapleteno in težavno brezpotje ter iskanje stezic in prehodov. Za večjo nazornost je dodana risba področja z vrisano smerjo. Pred splošnim opisom so podani nadmorska višina cilja, višina izhodišča in višinska razlika, nato sledi kraj izhodišča in dostop do njega. Zatem je na vrsti podroben opis ture, za katerega ne dvomim, da se je avtor potrudil in da ga podaja na najboljši možni način – iz prve roke – tudi zato, ker je sam prehodil vse opisane poti. Pomemben je tudi sestop, saj večkrat poudari, da smo na cilju šele na polovici, včasih pa niti to ne! Omeni tudi najprimernejši čas. Dele poti razčleni po težavnosti in mimogrede opozarja na posebnosti, na primer: "Vzpon na vrh *Malih vratc* je II. težavna stopnja. Sestop po policah je siten in izpostavljen. Plezanje po grebenu ni tako zelo zahtevno, vendar se ves čas gibamo v zahtevnem skalnem svetu, ki terja stalno pozornost in koncentracijo. Orientacija je večinoma zelo zahtevna." Sledijo časovne dolžine posameznih etap in skupna dolžina ture. Omeni tudi zavetišče, če obstaja na tistem koncu, in primerne zemljevide.

Gornik, ki se bo lotil katere koli izmed teh tur, poleg kondicije, izkušenj v *skalolazenju* in lažjem plezanju, kompasa in zemljevida potrebuje tudi dober občutek za orientacijo. Namenoma nisem omenil GPS-sprejemnika. Menim, da s to napravo osiromašimo turo, se prikrajšamo za tisto mikavno izzivalno negotovost, ki kljuva v nas: *Mi bo uspelo ali ne?* Je to sploh prava smer? Skratka, zamorimo pustolovščino. Sam se raje malo izgubim, kar sploh ni težko. Je pa potem bolj *fletno*, ko se najdem.

Zanimivi in zgovorni so tudi nekateri podnaslovi izletov: *Zeleniške špice* – *Najlepši greben Grintovcev*, *Kočna* po jugozahodnem grebenu – *Gorska pravljica*, *Visoki vrh* – *Otok nedotaknjene divjine*, *Mlinarice* – *V senci velikanov*, *Vogel* po vzhodnem grebenu – *Po tihotapskih stezicah nad skrito dolino*, *Rdeči rob* in *Vrh nad Peski* – *Botanični izlet na rdečo goro nad Javorco*, *Vrh Krnice* – *Bricejlk* –

V svetu orlov in še več drugih. In da ne pozabim na fotografije. Ne katere jesenske so tako lepe, da je res škoda, ker niso večje.

Vodnik, ki je pred nami, sicer ni napisan v stilu *Tineta Miheliča*, a vseeno navdušuje in v hribovcu vzbudi hrepenenje, da bi se podal na pota "daleč od ponorele množice". Brez dvoma je pravo čtivo za pravega gornika. Zajema skrite in samotne koticke naših gora, kjer morda ves dan ne boste srečali ali videli žive duše, razen živalske. Za ponatis, bodočo dopolnjeno izdajo, imam predlog: pri vsaki turi bi bila dobrodošla vrisana smer na skeniranem ustreznem delu planinske karte.

Za konec še namig. Preden se odpravite na pot, ponovno preberite *Winetouja*, biblijo vseh stezosljedcev in najpopolnejši učbenik branja sledov. Saj veste, *Old Shatterhand* se ni nikoli izgubil.

Mire Steinbuch

Nad Mežico

Hedvika Blatnik idr.: *Spoznajmo vrhove nad Mežico*. Mežica, Občina Mežica, 2009.

Lepa je naša Slovenija in to povsod, kamor koli zaidemo. Tudi na *Koroškem* in tudi *nad Mežico*. Kraje in planinske poti tod naokoli so planinski zanesenjaki že pred desetimi leti predstavili v brošurici, ki so jo v lanskem letu še dopolnili. Občina Mežica je kot založnik prispevala velik del k temu uspehu.

V drobni brošurici žepnega formata najdemo veliko zanimivega. Opisane so planinske poti v okolici Mežice, in sicer na *Haumov vrh*, *Gorno*, *Jesenikov vrh*, *Štalekarjev vrh*, *Šumahov vrh*, *Veliki in Pikov vrh*, *Mučevo*, *Kranjčev vrh*, *Jakovc*, *Andrejev vrh* ter *Volinjak*. Ture niso prenaporne, niso pa tudi za malo dopoldansko malico. Med opisi poti so opozorila na naravne in kulturne zanimivosti ter znamenitosti, kot so ostanki železovih, svinčenih in cinkovih rudniških ter vhodov v rudniške rove. Bogata je tudi ljudska domišljija, ki pripoveduje zgodbe o Ajdo-

vski deklici in velikih zakladih pod goro. Med potjo so opisane geološke zgradbe vrhov in geološke posebnosti v teh krajih. Najdemo pa tudi opise botaničnih posebnosti, kot so številna starodavna in mogočna drevesa ter več kot sto let stare vinske trte.

Brošura je opremljena z lepimi, večinoma celostranskimi fotografijami Uroša Grabnerja, Štefana Erjavca in Toma Jeseničnika. Škoda le, da ni vezana kot zvezek, da bi se lažje odpirala, gledala in brala.

Ciril Velkovrh

PLANINSKA ORGANIZACIJA

Planinska skupina Bazovica na pozna meja

Po drugi svetovni vojni se je s trebuhom za kruhom na Reko priselilo veliko Slovencev. Združevalo jih je hrepenenje po domovini, zato so se radi zbirali, zapeli kakšno domačo in se na pobudo prve in dolgoletne predsednice Zore Avsec leta 1947 organizirali v društvo. Ker je bilo največ Primorcev in so bile vojne rane še sveže, so društvu nadeli ime po Bazovici, mestecu nad Trstom, kjer so padle prve slovenske in hrvaške žrtve v boju zoper fašizem.

Sledilo je iskanje prostorov, ki so jih končno dobili v Gorupovi vili na Štrangi, kjer je društvo še danes, in ustanavljanje posameznih skupin: mešanega pevskega zbora, dramske skupine, folklorne skupine, tamburaškega in harmonikarskega orkestra, balinarjev, pouka slovenščine.

Planinska skupina Bazovica je bila ustanovljena leta 2002 na pobudo nekaterih mlajših članov, ki so se želeli ob kulturnem delovanju tudi razgibati v naravi. Že na ustanoviteljskem sestanku se je zbral

čez dvajset zainteresiranih, tako da je skupina dokaj hitro zaživela. S pomočjo pri številnih akcijah v društvu, z organizacijo predavanj in razstav so planinci hitro prebili začetno nezaupanje. Skupina se je hitro uveljavljala med planinsko srenjo mesta Reke ter širšega okolja, saj je eden od njihovih ciljev povezovanje tako slovenskega in hrvaškega kakor tudi ostalih narodov, ki živijo na tem območju.

Zaradi odprtosti in delavnosti je planinska skupina eden od nosilcev projekta Reške sprehajalne poti na nivoju mesta Reke oziroma projekta Reka – zdravo mesto. Drugi cilj, ki so ga planinci zastavili takoj na začetku svojega delovanja, je bilo navezovanje stikov s sorodnimi društvi v domovini in slovenskem zamejstvu. Zato so že na začetku navezali stike s Slovenci v Italiji (SPD Trst, ŠD Sloga iz Bazovice, SK Devin) in s PD Snežnik iz Ilirske Bistrice. S temi društvi konec aprila prirejajo vsakoletna srečanja. Odlično so povezani s slovenskim društvom iz Kaknja v Bosni in Hercegovini kakor tudi s planinci iz PD RTV Ljubljana. Da bi v gore hodili varno, so pri Planinski zvezi Slovenije izšolali tri mlade vodnike, v skupini pa deluje še nekaj vodnikov s hrvaško licenco.

Osnovna dejavnost skupine je organizacija izletov. Do sedaj so organizirali več kot 150 izletov, na Triglav so se povzpeli štirikrat, organizirano so obiskali tudi številne vrhove v slovenskih in avstrijskih Alpah, prehodili celotno okolico Reke – Učko, Grobničke Alpe, vrhove v Gorskem Kotarju – in večino jadranskih otokov, Velebit in tudi nekatere hribe v Bosni in Hercegovini. Redno sodelujejo na nekaterih organiziranih pohodih, kot so pohod na Javornik pri Idriji, Pohod bazoviških junakov,

zimski pohod na Viševico, zimski pohod na Snežnik. Radi sodelujejo tudi na nekaterih proslavah PZS, prisotni so bili tudi na Prvem kongresu o slovenskem planinstvu po svetu na Bledu leta 2008, ki ga je organiziral Slovenski izseljenski kongres. Udeležujejo se tudi Srečanj v moji deželi v organizaciji Slovenske izseljenske matice. Prirejajo dobro obiskana planinska predavanja (do zdaj so jih obiskali mnogi znani slovenski in hrvaški alpinisti in planinci), razstave planinske in umetniške fotografije ter karikatur znanih in manj znanih fotografov in karikaturistov ter samih planincev, pustne zabave, planinske plese, balinarska tekmovanja z drugimi društvi s področja Primorsko-goranske županije ter hkrati pomagajo pri drugem društvenem delu. V planinski skupini danes deluje okrog petdeset članov. Velik del jih je včlanjenih v PD Snežnik iz Ilirske Bistrice, veliko pa tudi v številna planinska društva s področja Reke in Opatije. Na ta način je planinska skupina Kulturno prosvetno društvo Bazovica povezovalni člen med Planinsko zvezo Slovenije in Hrvatskim planinarskim savezom.

Darko Mohar

Na vrhu Monte Cocco FOTO: BOŽO LAŠIČ

zimski pohod na Viševico, zimski pohod na Snežnik. Radi sodelujejo tudi na nekaterih proslavah PZS, prisotni so bili tudi na Prvem kongresu o slovenskem planinstvu po svetu na Bledu leta 2008, ki ga je organiziral Slovenski izseljenski kongres. Udeležujejo se tudi Srečanj v moji deželi v organizaciji Slovenske izseljenske matice. Prirejajo dobro obiskana planinska predavanja (do zdaj so jih obiskali mnogi znani slovenski in hrvaški alpinisti in planinci), razstave planinske in umetniške fotografije ter karikatur znanih in manj znanih fotografov in karikaturistov ter samih planincev, pustne zabave, planinske plese, balinarska tekmovanja z drugimi društvi s področja Primorsko-goranske županije ter hkrati pomagajo pri drugem društvenem delu. V planinski skupini danes deluje okrog petdeset članov. Velik del jih je včlanjenih v PD Snežnik iz Ilirske Bistrice, veliko pa tudi v številna planinska društva s področja Reke in Opatije. Na ta način je planinska skupina Kulturno prosvetno društvo Bazovica povezovalni člen med Planinsko zvezo Slovenije in Hrvatskim planinarskim savezom.

Darko Mohar

Greimo skupaj varno v gore

Planinci najraje hodijo med vršace in si za vsakdanje delo polnijo baterije v kraljestvu gora. Da bi še več ljudem omogočili varno pohajanje po gorah, ribniški planinci, ki zagnano delajo v Planinskem društvu Ribnica, snujejo projekte, pripravljajo plane in pohode ter skrbijo za poti in pla-

ninsko kočjo pri sv. Ani. V petek, 5. marca, so svoje načrte potrdili na rednem letnem občnem zboru, ki je bil že 31. zapovrstjo, tokrat tudi volilni. Svoje lanskoletne potepe, ki jih je bilo kar 27, so si ogledali v projekcijah na začetku in koncu občnega zbora, vmes pa so z enotnim glasovanjem potrdili poročila, novo vodstvo in načrte za prihodnje obdobje.

Vse delo v društvu poteka prostovoljno. V letu 2009, ko je bilo v PD včlanjenih 118 članov, se je pohod skupaj udeležilo kar 813 pohodnikov. Vsi pohodi so bili izvedeni skrbno, predvsem pa varno, pohodniki pa srečni in zadovoljni, za kar gre zasluga predvsem vodnikom in pomočnikom. Vsako leto imajo nekaj tradicionalnih pohodov (med njimi Nočni pohod z baklami k sv. Ani, v Jelenov žleb, Po Ribniški planinski poti), v sodelovanju s Tomas sportom in Radiom Urban pripravljajo Anin pohod, letos bo že četrti, s sosednjima društvoma PD Kočevje in PD Velike Lašče pa se podajajo na skupna pohoda. V veliko zadovoljstvo jim je tudi srečanje s Tržačani iz društva Prijatelji srede, letos bo že trinajsto oz. tretje po padcu meja. Zelo dobro se je prijel zimsko in letno interno izobraževanje vodnikov PZS, pa tudi pohod Z znanimi Ribničani na pot, ki ga pripravljajo v sodelovanju s Turističnoinformativnim centrom Ribnica. Letos bodo zopet skupaj spoznavali del naše Doline ter 'srečali' kakšnega zanimivega, znamenitega Ribničana. PD Ribnica se vsako leto poda v prav posebne kočke Slovenije pa tudi v tujino, letos v Italijo, Avstrijo in na Hrvaško.

Predsednik PD Ribnica Stane Ba-

Planinska skupina Bazovica